

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Bastun

Längd: 13 min

Ålder: Gymnasiet

Ämne: Naturkunskap, samhällskunskap, värdegrund

Språk: Svenska med valbar svensk text

Produktionsland:
Sverige, 2020

Svensk distribution:
Filmo, 2020

Ansvarig utgivare:
Sandra Ortíz del Gaiso

Filmnr: EDU0251

Nyckelord

erektionsproblem
impotens
mansroll
samtycke • sexliv
sexuell hälsa • våldtäkt

Filmen utspelar sig i en bastu där fyra äldre, nakna män lämnar det trygga, manligt kodade, fotbollssnacket för att tvekande komma in på privata erfarenheter i relation till sex. Filmens huvuddel iscensätter ett intimt samtal där männen delar med sig av sina sexliv och erfarenheter av kroppsliga och sexuella problem och tillkortakommande. Mot slutet av filmen skildras en våldtäkt.

Referat

Fyra män badar bastu nakna. De pratar fotboll och krämpor. Plötsligt och oväntat (2.23) förs samtalet in på det privata sexlivet. Erfarenheter om upplevelse och hantering av att inte få stånd delas. Kan det vara en lättnad att inte kunna få stånd för att slippa vara den som tar initiativ till sex? Männen funderar över andra sätt att ha sex på, som att använda munnen, men de känner sig osäkra på hur detta kan göras. De samtalar om ifall de "lyckats" nån gång? De tror inte det, men tycker det är pinsamt att fråga

partnern om råd, när de varit ihop så länge. De kommer så småningom in på hur de själva tycker om att bli berörda och smekta. Samtalet bryts då en person kommer in och fyller på ved i bastun (8.54). Filmen avslutas med att en av männen berättar om en kvinna han träffat på krogen, hur han smekte henne när hon sov och penetrerade henne utan att hon vaknade.

Arbeta med filmen

Bastun

Före filmvisning

Före filmen behöver samtyckeskultur och kommunikation lyftas och speglas i de olika normer och förväntningar män och kvinnor har på varandra i relation till sex. Samtala med fördel om följande frågor.

- Vilka normer och förväntningar finns på män och kvinnor i sexuella sammanhang? Vad får dessa förväntningar för konsekvenser i en heterosexuell relation? Är det samma i homosexuella relationer?
- Vad innebär samtycke? Använd gärna filmen *Te och samtycke* som diskussionsunderlag.
- Att prata om sina närhets- eller sexuella önskningar kan kännas jobbigt och pinsamt. Hur kan vi ändå kommunicera? Använd t.ex. FATTA MAN:s film *Lilla sked* eller RFSU:s bilder över hur man ger och förstår JA- och NEJ-signaler i en sexuell kontext.
- Diskutera därefter utifrån frågorna "Hur ska man göra om man får problem i sin kärleksrelation?" och "Vad kan man göra ifall man får problem i sitt sexliv?"

Då gymnasieelever inte har erfarenhet av vare sig vuxenlivet eller längre sexuella relationer behöver de förberedas på att även vuxna människor kan leva med problem som de inte lyckas lösa. *Eleverna behöver informeras om att filmen visar vuxna, nakna män.*

Under filmvisningen

Filmen pausas med fördel vid 9 minuter då den skiftar fokus från samlivsproblem till våldtäkt. Det passar därför bra att gå igenom de första frågorna av återberättande och diskuterande karaktär. Därefter kan den sista berättelsen om våldtäkten visas för att ges möjlighet till full uppmärksamhet.

Frågor efter filmvisning

Återberättande frågor

- Vilka olika typer av problem har männen upplevt i sina sexuella relationer?
- Hur har de löst sina problem?
- Vad innebär det att "lyckas"?
- Vad är det som beskrivs i den sista berättelsen?

Diskussionsfrågor

- Sexuell hälsa innebär fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande vad gäller sexualitet och säkert sexualliv. Hur tror du att vår sexuella hälsa påverkar våra liv generellt?
- Vilka sexuella problem tror du att män och kvinnor upplever? Hur kan dessa problem lösas?
- Kan det finnas ett samband mellan de förväntningar vi har på traditionella könsroller och de sexuella problem som kan uppstå?
- Hur har våldtäktslagstiftningen förändrats och vilka tror du är orsakerna till att den ändrats?
- Vad tror du att den som begår ett övergrepp tänker och känner innan, under och efter övergreppet? Utgå ifrån olika sexuella handlingar som räknas som sexualbrott.
- Vad tror du att de personliga konsekvenserna kan bli av en våldtäkt, för förövare respektive offer?

Arbete efter filmen

Föreställ dig att du om 40 år sitter i den här bastun med dina bekanta. Skriv ett brev till dig själv med råd om hur du ska vara mot din partner så att du kan dela positiva erfarenheter från ditt sexliv med de andra. Hur ska du handskas med problem som uppkommer i sexuella relationer? Hur kan du bidra till att dina relationer blir empatiska, respektfulla och ömsesidiga.

Sök vidare

Bastun

Länktips

Tips på vad som är sexuellt upphetsande och skönt för män och kvinnor:

RFSU

[Film om lust och njutning på svenska](#)

RFSU informerar om lust och njutning. En tecknad informativ film som finns på flera olika språk.

UR-play

[Tack gud jag är homo – har ni sex?](#)

Del 2 i serien Tack gud jag är homo. Visar på ett överskådligt sätt vad olika kroppar tycker om.

För att förstå vad samtycke är kan denna film användas som exempel:

FATTA MAN

[Te & Samtycke – filmen](#)

Filmen liknar önskemål om närhet/sex som att bjuda på te.

För att visa på det svåra, men inte omöjliga, att berätta om hur man vill ha det för sin partner hittar du här:

FATTA MAN

[Kortfilmerna – Lilla sked](#)

I filmen Lilla sked vill killen vara lilla sked istället för stora sked som han alltid får vara.

För att jobba vidare med sexualbrott finns information på Umos hemsida:

UMO

[Våldtäkt, sexuella övergrepp och andra sexualbrott](#)

Rättigheter och sexualbrott listas här.

För att jobba vidare med våldtäkt finns Thordis Elvas och Tom Strangers våldtäktsberättelse. Finns även som bok [På andra sidan förlåtelsen: en sann historia](#).

Aftonbladet

["Jag förlät mannen som våldtog mig"](#)

En summering av berättelsen.

TED-talk

[Our story of rape and reconciliation](#)

Elvas och Strangers berättar om hur de handskats med våldtäkten i ett TED-talk. Engelsk textning finns.

Läroplanskoppling

Bastun

Filmen *Bastun* passar bra för undervisning i skolans värdegrund, jämställdhet och i ämnena samhällskunskap och naturkunskap i gymnasiet. Nedan förslag på skolans värdegrund och kursmål från Gy11, se www.skolverket.se.

Skolans värdegrund och uppgifter

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling.

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter.

Naturkunskap, syfte, gy11

- Kunskaper om olika livsstilers konsekvenser såväl för den egna hälsan som för folkhälsan och miljön.
- Kunskaper om människokroppens uppbyggnad och funktion samt dess växelverkan med omgivningen.
- Naturvetenskapliga aspekter på, reflektion över och diskussion om normer, rörande människans sexualitet, lust, relationer och sexuella hälsa.

Naturkunskap 1a1, 1b

Centralt innehåll

- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
- Samband mellan individens hälsa, dagliga vanor och livsstilar i samhället, till exempel i fråga om träning, kost, droger, konsumtion och påverkan på miljön. Hur naturvetenskap kan användas som utgångspunkt vid kritisk granskning av budskap och normer i medierna.
- Naturvetenskapliga aspekter på, reflektion över och diskussion om normer, rörande människans sexualitet, lust, relationer och sexuella hälsa.

Samhällskunskap, syfte, gy11

I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ungdomars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter.

Samhällskunskap, 1a1, 1b

Centralt innehåll

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.